

Rondom het Riels Laag

Zaterdag 21 maart 2015 stond de excursie "Rondom het Riels Laag" op het programma van de vogelwerkgroep. Een wandeltocht van 7 km. Het Riels Laag is de benaming voor het dal van de Oude Leij die zich diep ingesneden heeft in het landschap ten zuiden van het dorp Riel. Het Riels Laag grenst over een lengte van 3 km direct aan de Regte Heide. De Regte Heide is gelegen op een ongeveer 1 km brede dekzandrug, die de waterscheiding vormt tussen de Oude Leij (de bovenloop van de Donge) en de Poppelsche Leij. Het gebied (ca. 250 ha) kent een afwisseling van droge en natte heide. Op de natte heide groeien planten als zonnedauw, klokjesgentiaan en beenbreek. De bedreigde vlinders heideblauwtje en gentiaanblauwtje fladderen hier nog rond. Broedvogels van de heide die opvallen door hun hoge aantallen zijn wulp, roodborsttapuit, boompieper, boomleeuwerik en veldleeuwerik. Op de rand van de heide liggen zes grafheuvels uit de Vroege en Midden-Bronstijd (circa 1700 tot 1000 vóór Christus), wat wijst op een nederzetting (hutten, akkertjes) uit die tijd. Voor de eerste keer zijn de grafheuvels opgegraven in 1935. Daarbij kwamen grafgiften aan het licht als strijdbijlen, polsbeschermers, stenen dolken, knopen en kralen. De navolgende restauratie maakte de heuvels aanzienlijk hoger. Daarna raakten ze overwoekerd door struikgewas. Door ruiters, wandelaars en motorcrossers erodeerden ze bovendien. Daarom volgde in 1980 opnieuw een restauratie: struiken werden verwijderd, de heuvels werden opnieuw gemodelleerd en rond vijf van hen werd een nieuwe palenkrans aangebracht. Eén kent een ringwal met vóórliggende, droge sloot. Aan verkleuringen in de bodem valt af te leiden dat de palen er ook oorspronkelijk gestaan hebben. De overgang van de Regte Heide naar het beekdal van de Oude Leij, het Riels Laag, is nauwelijks gestoord. Het bijzondere van het Riels Laag is dat het dal over een lengte van 3 km direct grenst aan de Regte Heide, wat een voor Brabantse begrippen spectaculair hoogteverschil oplevert. Het betreft hier een zeer zeldzame overgang van hoge, droge en voedselarme heide naar laag, nat en voedselrijk beekdal. Door ontginning, ruilverkaveling en landinrichting zijn dergelijke 'gradiënten' of natuurlijke overgangen nog maar op enkele plaatsen in Nederland aanwezig. Niet alleen landschappelijk, ook cultuurhistorisch is de contactzone van groot belang. Het Riels Laag is thans grotendeels eigendom van het Brabants Landschap. Hier zijn de afgelopen jaren spectaculaire natuurherstelplannen uitgevoerd. Door stuwing en verondieping is het Riels Laag het hele jaar door nat, wat steltlopers en moerasvogels lokt: zomertaling, slobbeend, grutto en kievit broeden er.

De wandeling startte vanaf het parkeerterrein bij de boswachterswoning het "Riels Hoefke". Over de eerste tweehonderd meter hadden we 20 minuten gedaan en gelijk al 18 vogelsoorten gezien zoals; winterkoning, roodborst, groenling, houtduif, tjiftjaf, merel, huismus, zwarte kraai, koolmees kievit, zanglijster, heggenmus, groene specht, roodborsttapuit, staartmees, grauwe gans, holenduif en een overvliegende zwarte specht. Dat belooft wat voor de rest van de wandeling. Bij de "Witte Brug" over de Oude Leij gingen we de Aesvoortsedijk in. Door twee klappoorten betraden we een begrazingsgebied. De heide en het beekdal worden hier integraal, d.w.z. als één geheel, begraasd. Hier grazen normaliter de "Galloway" runderen welke we deze morgen niet gezien hebben. Rechts liggen ecologisch beheerde akkers en hooilanden, doorsneden door houtwallen. Links is het beekdal over grote delen afgegraven. In noordelijke richting is er een prachtig zicht op de kerktoren van Riel. Dit kleinschalige landschap doet arcadisch aan. Het is een ideaal broedgebied voor allerlei struweelvogels. We zagen op dit gedeelte van zo'n 900 meter links in het beekdal en in het struweel dan ook diversen vogelsoorten. Nijlgans, pimpelmees, spreeuw, grote Canadese gans, buizerd, vink, kokmeeuw, wintertaling, tientallen kramsvogels, veldleeuwerik, rietgors, scholekster, wilde eend, krakeend, grutto, waterhoen en slobbeend. Rechts op de akker zagen we nog een fazanthaan met 5 hennen.

Op de hoek van een Amerikaanse eikenbosje zagen we op de akker honderden zangvogels waaronder vele groenlingen, vinken, putters en kramsvogels. Over de eerste kilometer hadden we een uurtje gedaan en met nog zes kilometer voor de boeg kon het wel eens flink uitlopen, dus even de pas erin.

Aan het einde van het eikenbosje kwamen we uit op de Regte Heide. Een gaai alarmeerde ons, zagen we de grote bonte specht en hoorden we het typische geluid van de boomleeuwerik. Een aalscholver en een knobbelzwaan vlogen over en een boomkruiper klom langs een boomstam omhoog.

We kwamen langs de zes grafheuvels welke hier liggen. Zoals eerder beschreven dateren ze uit de Vroege en Midden Bronstijd, circa 1700 tot 1000 vóór Christus.

We vervolgden het pad in zuidelijke richting en bereikten zo het zuidelijke deel van de heide met veel spontane boomopslag. Onderweg zagen we nog de grote zilverreiger, blauwe reiger en graspieper. Hadden we bij aanvang nog een redelijke blauwe hemel, nu bedreigden donkere wolken de hemel en kon er wel eens een buitje vallen. Gelukkig waren we vlakbij de vogelkijkhut "Tapsmoer" en was dit tevens een mooie gelegenheid om te pauzeren en te genieten van het door ons zelf meegebrachte bakske. Gezellig zaten we met ons allen, 15 enthousiaste vogelaars, rondom in de vogelhut.

De vogelkijkhut hut biedt een prachtig uitzicht over de uitgestrekte vlakte van het dal van de Oude Leij. De vogels die je hier kunt bewonderen, wisselen door het jaar heen. In het vroege voorjaar zie je er baltsende Kievieten en grutto's, maar bijvoorbeeld ook slobbeend en zomertaling. In de nazomer strijken er allerlei doortrekkers neer, die wel weken in het gebied kunnen blijven hangen: lepelaar, kleine zilverreiger en aalscholver bijvoorbeeld. Wij zagen de volgende soorten; Grote Canadese gans, wilde eend, grauwe gans, wintertaling, grote zilverreiger, blauwe reiger, waterhoen, meerkoet, grutto, krakeend en grote lijster. Een klein regenbuitje is intussen aan ons voorbij getrokken en we vervolgden onze weg. Langs een oude turfvaart met een beukenlaan bereikten we Landgoed Het Ooievaartsnest en liepen we naar een kikkerpoeltje waar we een mooi uitzicht hadden op een weids landschap waar een 9-tal blauwe reigers en een 3-tal grote zilverreigers stonden. Ook hoorden we eindelijk hier de "Plakspecht", waarvan de ornithologische naam boomklover is. Via een houten loopbrug staken we het natte beekdal van de Oude Leij over waarna we ons

pad wederom door een prachtige beukenlaan vervolgden. Hier zagen we o.a. nog de goudhaan en een aantal boomklevers. We vervolgden het pad richting de Regte Heide en verlieten het bos. In de bosrand keken we nog naar een mooi paartje kuifmezen. Er waren bij ons mensen die deze mooie vogel nog niet eerder van zo dichtbij gezien hadden. Rechts van ons hadden we opnieuw een wijds uitzicht op het Riels Laag. Het beekdal is hier sterk vernat, zodat er 's winters een brede zone onder water staat. Dit is pas mogelijk geworden sinds de verspreid liggende landbouwenclaves in eigendom kwamen van het Brabants Landschap en er werk kon worden gemaakt van natuurontwikkeling. Zodra het zandpad overging in een verharde weg bereikten we 't Riels Hoefke waar we de rondwandeling waren begonnen. Een mooie wandeling van zo'n vier uur met een aantal enthousiaste vogelaars waarin we toch 51 vogelsoorten hebben gezien. Na afloop besloten we om nog een bakske koffie te gaan drinken bij "Den Overkant" in Riel om zo deze excursie af te sluiten. Eenieder bedankt voor zijn bijdrage aan deze geslaagde wandeling.

Leo Reijnierse, coördinator VWG Ken en Geniet.

Natuurvereniging Ken en Geniet